

Rädda Barnen

SLUTRAPPORT

UNIVERSELLT FÖRÄLDRASTÖD

RIKTAD TILL MÅLGRUPP – NYANLÄNDA FÖRÄLDRAR

Projektnamn: Universellt föräldrastöd riktad till målgrupp nyanlända föräldrar
Organisatorisk enhet: Rädda Barnen region syd
Projektledare: Carina Emme
Styrgruppsrepresentant: Sara Svensson, biträdande regionchef (har sammanställt slutrapporten)
Datum: 2018-04-30

raddabarnen.se

SLUTRAPPORT

I. INLEDNING

Satsningen Universellt föräldrastöd riktad till målgrupp nyanlända föräldrar beviljades finansiering av Sociala investeringsfonden vid Landstinget i Blekinge 2016, finansieringen avsåg tre år. Ansökan undertecknades av samverkande aktörer Rädda Barnen Karlskrona, Landstinget Blekinge, Karlskrona kommun och Vårdcentralen Kungsmarken i maj 2016 och verksamheten drog igång den 1 september 2016.

Vid styrgruppsmöte 2018-03-23, där representanter för samtliga aktörer som undertecknat ansökan deltog, beslutades att avsluta satsningen och summera lärdomar i en slutrapport. Beslutet motiveras i följande tre punkter:

- Gemensam målbild saknades för genomförande av den nationella strategin för föräldrastöd mellan aktörer verksamma för och med föräldrar i Mellanstaden.
- Medverkande aktörer kände sig inte tillräckligt delaktiga i satsningens genomförande då satsningen inte var förankrad fullt ut inom organisationerna.
- Vidare samverkan mellan aktörerna kommer att fortsätta utvecklas även efter satsningen avslutas.

Syftet med denna slutrapport är att redogöra för det satsningen uppnått hittills samt föra ett resonemang kring vilka lärdomar som dragits. Slutrapporten presenterar Rädda Barnens bild av satsningen och har inte möjlighet att stå för en heltäckande bild från samtliga samverkande aktörer.

De viktigaste resultaten från den treåriga satsningen är:

- Frågan om behov av en familjecentral i Blekinge har tydliggjorts genom satsningen och de samverkande aktörerna har närmast sig varandra i syfte att arbeta på ett familjecentralsliknande sätt. Frågan om en formaliserad pilotverksamhet med familjecentral har kanaliserats till LSVO.
- Etniska föreningar och boende i området har engagerats i det hälsofrämjande och föräldrastödjande arbetet och har bidragit med kunskap till de offentliga aktörerna i satsningen.
- Beslut togs vid det avslutande styrgruppsmötet om att bilda en arbetsgrupp med verksamhetsnära personer från Sunnadalskolan, Öppna förskolan på Kungsmarken, Socialförvaltningen och Kungsmarkens vårdcentral för att fortsätta utveckla samverkan.
- Metoder för effektutvärdering av föräldrastödsinsatser i samverkan som tagits fram inom ramen för satsningen kommer att användas inom Rädda Barnens och andra aktörers föräldrastödjande arbete.

Flera viktiga resultat har uppnåtts inom samtliga delmål men satsningen har också stött på flera utmaningar och dragit lärdomar som kommenteras i avsnittet nedan.

2. BESKRIVNING AV SATSNINGEN

I. I Satsningens mål

Insatsen "Universellt föräldrastöd till riktad målgrupp- nyanlända föräldrar" är i linje med folkhälsopolicy för Blekinge län 2014-2018, vars mål bland annat är att förbättra Blekingebornas hälsa och utjämna de skillnader i hälsa som råder mellan olika grupper. I policyn samtliga fyra strategiska områden nämns vikten av att stötta föräldrar i föräldrarollen med särskilt fokus på samspel mellan barn och föräldrar.

Länsstyrelsen och Landstinget höll under hösten 2015 kommundialoger kring föräldrastöd. Det visade sig att det finns ett stort behov av universellt föräldrastöd som riktar sig till nyanlända. Kommunerna efterfrågade en samverkan och samarbete mellan olika aktörer som möter barn och föräldrar i samhället.

Satsningen är ett sätt att förverkliga den nationella strategin för utvecklat föräldrastöd på lokal nivå i Mellanstaden i Karlskrona och de tre delmålen är samma som i den nationella strategin.

Övergripande mål

Målet på längre sikt är en jämlik hälsa bland barn och unga i Blekinge samt att minska utanförskapet

Satsningens syfte (betraktas fortsättningsvis som satsningens delmål)

1. Ökad samverkan kring föräldrastöd mellan aktörer vars verksamhet riktar sig till föräldrar
2. Ökat antal hälsofrämjande arenor och mötesplatser för föräldrar
3. Ökat antal föräldrastödsaktörer med utbildning i hälsofrämjande metoder och universella evidensbaserade föräldrastödsprogram
4. Kunskapsspridning kring föräldrastöd för målgruppen och involverade aktörer.

1. 2 Målgrupp

Nyanlända som bor i Karlskrona, området Kungsmarken, Gullaberg och Marieberg. Det finns totalt ca. 910 hushåll. Totalt ca 750 barn i åldern 0-17 år.

1.3 Projektorganisation

Satsningen har letts av en samordnare, anställd av Rädda Barnen, som i sin tur rapporterar till en styrgrupp med representanter för de samverkande aktörerna. Sammansättningen i styrgruppen har inte varit konstant under projektiden. Runt projektsamordnaren fanns ingen arbetande projektgrupp på operativ nivå utan samarbeten med de olika aktörerna har skett i olika former och konstellationer beroende på aktivitet.

3. MÅLUPPFYLLELSE

Nedan följer en beskrivning av satsningens slutresultat i förhållande till projektmålen. Satsningen har nått flera relevanta resultat under perioden men måluppfyllelsen ska sättas i ljuset av att satsningen avbyts i förtid och att projektmålen i sin helhet därmed inte varit möjliga att nå.

2.1 Delmål 1: Ökad samverkan kring föräldrastöd mellan aktörer vars verksamhet riktar sig till föräldrar

Satsningen har mött ett behov av samverkan och universellt förebyggande föräldrastöd för nyanlända föräldrar i Mellanstaden och då huvudsakligen området Kungsmarken.

Vilja och försök att arbeta på ett familjecentralslikande sätt

Samtliga samverkande aktörer har ingått i en styrgrupp för samverkan där målbild, behov och insatser kontinuerligt har diskuterats. Många av diskussionerna i styrgruppen har kretsat kring behovet av en familjecentral på Kungsmarken där samtliga aktörer samlas på en plats oavsett huvudman och med barn och föräldrar i fokus.

I oktober 2017 åkte BHV, Öppnaförskolan och projektsamordnaren till Malmö för studiebesök på två Familjecentraler. Syftet var att öka samverkan mellan aktörerna verksamma för barn och föräldrar i Mellanstaden. Studiebesöket resulterade i ökad kunskap om familjecentraler och inspiration att fortsatt driva frågan vidare i relevanta forum.

Frågan om familjecentral har ansetts angelägen men däremot utanför ramarna för denna satsning. Vidare samtal om förutsättningarna för en familjecentral har kanaliserats till Ledningssamverkan vård och omsorg, LSVO, som utreder frågan med utgångspunkt i hela länets behov.

Samverkan behövs på flera nivåer, strategisk och operativ

Behovet av en samverkan inte bara på strategisk, utan även på operativ nivå har framkommit tydligt under det första projektåret och genom de aktiviteter som genomförts under delmål 2 och delmål 3. En nätverksträff för att diskutera föräldrars behov och hur aktörer på operativ nivå, arbete nära föräldrar, kan möta upp i samverkan genomfördes den 17 december med representanter från öppna förskolan, BHV, KHV, elevhälsan vid Sunnadalskolan, familjeenheten på socialförvaltningen.

Beslut togs vid styrgruppsmötet 23 mars 2018 att bilda en arbetsgrupp med verksamhetsnära personer från Sunnadalskolan, Öppna förskolan på Kungsmarken, Socialförvaltningen och Kungsmarkens vårdcentral för att fortsätta utveckla samverkan i det dagliga arbetet med föräldrar och samordna närvaron på befintliga mötesplatser.

Från de olika samverkande aktörernas horisont har målbilden spretat och inte varit gemensam under satsningens gång. Att satsningen avbrutits i förtid visar på att delmålet ökad samverkan mellan aktörer vars verksamhet varit riktad till föräldrar inte har nåtts fullt ut.

Fler aktörer bör involveras i sektorsövergripande samverkan

I projektsamordnarens uppdrag har också ingått att delta i det lokala brottsförebyggande rådet – BRÅ som arbetar med hur situationen ser ut i Mellanstaden, bland annat med trygghetsmätning och handlingsplanen mot våldsbejakande extremism.

Projektsamordnaren har inlett kontakter med stadskyrkan och pingstkyrkan i Karlskrona och ställt frågan om kyrkornas diakoner har möjlighet och intresse att samverka kring förebyggande föräldrastöd och på vilket sätt de kan hjälpa till. Frågan togs upp i kyrkornas nätverksträff den 18 november.

Andra frivilligorganisationer och studieförbund har också kontaktats genom satsningen för att hållas informerade om den samverkan som byggs upp kring mötesplatser i Mellanstaden.

2.2 Delmål 2: Ökat antal hälsofrämjande arenor och mötesplatser för föräldrar

Under den pågående satsningen har projektsamordnaren arbetat mycket med att bygga upp kontaktnät och stärka befintliga föreningar som idag organiserar de boende i området. Projektsamordnaren byggt nätverk med etniska föreningar så som arabiska föreningen, syriska föreningen, kurdiska föreningen, somalilandförening, somaliskaföreningen och en grupp afganska kvinnor.

Syftet med att bygga upp och ingå i nätverk har varit att samla aktörer kring mötesplatser och samordna hälsofrämjande aktiviteter som gör skillnad för de boende i Mellanstaden. I dialog med aktörer verksamma i området har befintliga mötesplatser för föräldrar till barn i olika åldersgrupper kartlagts tillsammans med möjligheter att utveckla och stärka dessa mötesplatser. Samverkansparterna är viktiga på samtliga mötesplatser med temasamtal, kunskap och aktiviteter, för att erbjuda tillgängligt stöd, god service, utveckla nätverk och ge information/kunskap.

Föräldrar till barn mellan 0-5 år – mötesplats Öppna förskolan

Mötesplatsen är öppna förskolan i Mellanstaden. Öppna förskolan som mötesplats och som en familjecentralliknande verksamhet har stärkts genom insatser inom ramen för satsningen. Förskolechefen för Mellanstaden bjöd in projektsamordnaren, BHV, KHV och förskollärare från öppna förskolan i juni för att diskutera samverkan och aktiviteter på öppna förskolan. Från och med 170817 sitter projektsamordnaren för satsningen Universellt föräldrastöd till riktad målgrupp nyanlända i öppna förskolans lokaler tillsammans med förskolläraren. Satsningen övergick därmed att vara ett embryo till att arbeta på familjecentralliknande sätt i samverkan med BHV, KHV och socialtjänsten även om själva diskussionen om familjecentral har flyttat till annat forum (LSVO).

På Öppna förskolan finns nu samverkan mellan förskollärare, BHV, KHV och socialtjänsten som finns på plats olika dagar i veckan. Föreläsningar som samverkansparterna erbjuder planeras och marknadsförs av

parterna tillsammans med förskolor och öppna förskolan. Flera av samverkansaktörerna har utmaningar att nå ut med öppna träffar och insatser för föräldrar i Mellanstaden. Lärdomar som dragits är att det är svårt att locka föräldrar att komma till arrangemang som utgår från de offentliga aktörernas behov. Utgångspunkten bör istället vara att samverkansparterna finns tillgängliga på mötesplatsen när föräldrar ändå befinner sig där utifrån sina behov och då samtidigt kan erbjuda ett bredare stöd och samverkan.

Personal verksamma på öppna förskolan (förskollärare), BHV (distriktsjuksköterskor) har i dialog med projektsamordnare formulerat hur de ska finnas på plats i öppna förskolans ordinarie verksamhet på ett lättillgängligt sätt och möjliggöra samtal med föräldrarna på plats utifrån olika samtalsämnen exempelvis under fikapauser och baby caféerna. Det finns ett behov av att även inkludera yrkesroller från socialtjänst, MHV, elevhälsan, tandhälsan och bibliotek. Varje aktör/samverkanspart finns tillhands och möter upp föräldrar en dag i veckan. De samlade resurserna runt öppna förskolan kommer förhoppningsvis bidra till att barnfamiljer utvecklas i rätt riktning med hjälp av varandra och får långsiktig förankring i lokalsamhället. Familjepedagogerna jobbar pedagogiskt med gruppverksamhet med fokus på samspel och anknytning för familjer som anvisats från enheten barn och familj. Socialtjänsten har också förebyggande föräldragrupper där personal från familjepedagogerna, BHV och Öppnaförskolan är med och ansvarar.

Den operativa grupp för samverkan som bildas under 2018 kommer att ta frågorna vidare. Dialogen med de etniska föreningarna kring olika teman bör fortsätta. En utvecklingsmöjlighet är att kunna låna ut mötesplatsen på öppna förskolan till föräldraverksamhet kvällar och helger vilket anses viktigt för ett demokratiskt och levande föreningsliv i området.

Föräldrar till barn mellan 6-15 år – Mötesplats Sunnadalskolan

En naturlig mötesplats för föräldrar till barn mellan 6-15 år är Sunnadalskolan. Skolan bjuder regelbundet in föräldrar och samverkar med socialtjänsten (familjestöd) och elevhälsan (skolsjuksköterska, kurator och specialpedagog). För att fånga föräldrars intresse skapar man möjlighet till lärande för föräldrar genom exempelvis IT-kunskap och motivationshöjande kurser samtidigt som förebyggande föräldrastöd och information ges.

Etniska föreningar i Mellanstaden har under lång tid varit i behov av lokaler för att driva verksamhet ex Syriska Forum som har välbesökt Läxhjälp för barn och föräldrar. Föreningarna vill vara i närområdet, allra helst vill de vara i lokaler på Sunnadalskolan och/eller Öppna förskolan. Försök har tidigare gjorts att låna ut skolans lokaler på kvällar och helger men det har hittills inte gått att hitta hållbara former för detta. Behovet av att föräldrar, offentliga aktörer och ideella föreningar möts upp i området kring Soppträffar, gårdsfester, sommarläger, kurser i IT-kunskap, kurser i matlagning etc. är fortsatt stort för att på detta sätt kunna nå ut med hälsofrämjande och förebyggande insatser.

Panncentralen som stått tom i flera år men fått en nystart och är en boendedriven mötesplats i Folkets hus och parkers regi kan möjligen fylla detta behov.

Föräldrar till barn mellan 16-18 år – Navigatorcentrum

För att ta initiativ även till föräldrastöd i samverkan för föräldrar till äldre barn och tonåringar så har projektsamordnaren haft flera möten med integrationscentrum och kunskapscentrum/navigatorcentrum samt med elevhälsan på gymnasieskolan. Navigatorcentrum arbetar med gymnasieungdomar som har skolfrånvaro och hemmasittare. Navigatorcentrum (och kunskapscentrum) och arbetsmarknadsenheten har nu tagit steg för att bjuda in föräldrar och samarbeta tillsammans med elevhälsan (skolsjuksköterskor, kurator, specialpedagog), socialtjänsten (familjestöd) och BUP (ungdomsmottagningen) på gymnasieskolan med start vårterminen 2018. Aktiviteter för ungdomar med ohälsa och deras föräldrar planerar att genomföras i samverkan mellan elevhälsan och Nätverket Brobyggarna.

2.3 Delmål 3: Ökat antal föräldrastödsaktörer med utbildning i hälsofrämjande metoder och universella evidensbaserade föräldrastödsprogram

I föräldrastödsprogrammet "Älskade barn" har 7 cirkelledare¹ utbildats i olika språkgrupper i samverkan med Studieförbundet.

Under hösten 2017 startade och genomfördes fyra föräldragrupper i "Älskade barn" på arabiska, somaliska, kurdiska och lätt svenska. Älskade barn är ett föräldrastödsmaterial framtaget av Studieförbundet med fokus på samtal kring de utmaningar som föräldrar födda utanför Sverige kan stöta på i sitt föräldraskap. Älskade barn omfattar sex studiecirklar om vardera tre träffar, där varje cirkel har ett tema med FN:s konvention om barnets rättigheter som inspirationskälla. Föräldrarna kan välja den eller de cirklar som passar dem bäst. Den som leder cirkeln har stöd av en handledning och får arvodering från Studieförbundet. Materialet lotsar deltagarna fram i samtalen – med frågor, bilder och tips på filmer och läsning. Varje träff har ett tema. Här är upplägget för de sex studiecirkelarna:

1. Barnen och vi (barns behov, familj i Sverige, barns rättigheter)
2. Barn i familjen (växa upp i Sverige, leva tillsammans, flera språk – blandspråk)
3. Barns vardag (barnomsorg 0-6 år, grundskolan 6–12 år, fritiden)
4. Tonåring i familjen (växa upp i Sverige, leva tillsammans, dubbla liv – blandliv)
5. Tonåringens vardag (högstadiet och gymnasiet, fritiden, framtiden)
6. Normer och värderingar (att må bra, heder och skam, bryta mot lagen)

Projektsamordnaren genomförde tillsammans med socialtjänsten en föräldrareträff i Moskén där de fick möjlighet att samtala om aga, orosanmälningar, omhändertagande av barn samt marknadsföra föräldrautbildningarna mot språkgrupperna.

Antalet deltagare i grupperna under 2017 har varierat. Förtroendet för cirkelledaren har varit avgörande för om deltagarna kommit eller inte och samarbetet med föreningar och boende i området blir viktigt. Fyra cirkelledare kom aldrig i gång med grupper utan avböjde från 170701 att fortsätta på grund av pension, flyttat till annan ort eller erhållit heltidsanställning.

För att driva föräldragrupper som blir hållbara över tid måste långsiktighet byggas in i genomförandet.

Under 2018 har BVC ökat sin samverkan med Öppna förskolan och kommit igång med föräldragrupper i samband med babycafé. Förberedelser för att starta upp dessa samtalsgrupper utifrån olika teman på Öppna förskolan gjordes under hösten 2017. Ämnen som valdes ut är: bra mat för små magar, munhälsa, Kvinnokroppen och fruktsamhet. Projektsamordnaren bjöd även in psykolog från BHV för temasamtal. Temasamtalen kommer att vara förlagda till onsdag eftermiddag. BHV kommer att finnas på plats varje tisdag eftermiddag. Detta samarbete kommer fortsätta och tas vidare inom ordinarie uppdrag.

Somaliland förening och somaliska föreningen, som haft föräldragruppträffar under våren, bjöds av Rädda Barnen till Astrid Lindgrens Värld den 10 juni, vilket var mycket uppskattat.

Förskollärare vid Öppna förskolan ska gå utbildning i Family Lab, en gedigen grundutbildning i förhållnings-sätt i föräldrastödjande arbete. En gemensam utbildning i föräldrastöd för de samverkande aktörerna skulle vara önskvärt att planera för även efter satsningens slut.

¹ Enligt ansökan och projektplanen skulle totalt 9 cirkelledare utbildas under satsningen.

2.6 Utvärderingsmetoder

Inom ramen för satsningen fanns även uppdraget att ta fram metoder för kontinuerlig uppföljning av insatsernas effekter för målgruppen inom respektive av de tre delmålen. Ett gediget utvecklingsarbete har gjorts kring hur effekter av samverkan kring föräldrastöd på lokal nivå kan följas upp och utvärderas. Detta utvecklingsarbete kommer att användas av Rädda Barnen i framtida föräldrastödande insatser inom och utanför Blekinge län och det kommer också delas med de samverkande aktörerna som har möjlighet att ta det vidare i sitt fortsatta arbete. Aktiviteter som gjorts inom utvärdering:

1. Litteraturoversikt gjord av Linus Älverbrandt, utvärderingsforskare.

Syftet med litteraturoversikt var att undersöka om det i forskningslitteraturen finns stöd för vad som är verksamt vid föräldrastöd med avseende på förbättringar i barns hälsa.

Slutsatsen är att det saknas evidensbaserade studier som visar på hur man bäst kan förbättra hälsan hos barn till nyanlända föräldrar genom föräldrastödsinsatser. Visst stöd finns för att ökad self-efficacy och kompetensutveckling fungerar i universella föräldraprogram. För målgruppen nyanlända föräldrar behöver programmet dock sannolikt modifieras och också innefatta sociala och kulturella insatser för att få större effekt.

2. Metoder för uppföljning av effekter av föräldragrupperna

Strukturerad metod för löpande uppföljning och effektmätning av föräldrastödsgrupperna arbetades fram. Metoden handlade om att sätta av tio minuter i slutet av varje träff för en interaktiv utvärdering på deltagarnas villkor. Exempelvis fylla i en enkel enkät tillsammans med cirkelledaren, att sitta två och två i bikupa och svara på frågor och / eller skriva upp på tavlan. Insamlingsmetoden skulle avgöras av temat för träffen och kunna variera mellan grupper och träffar. Halvårsvis uppföljning skulle göras av projekt-samordnare tillsammans med cirkelledare och deltagare för att se om effekten har hållit i sig. Effekterna för barn följs upp genom föräldrarnas upplevelse av förändringar. Föräldrarna fick skatta hur det de har lärt sig har förändrat relationen till barnen hemma och trygghet, välmående i skolan. Har man börjat göra annorlunda med gränssättning? Vad har hänt med relationerna i familjerna efter en tid? Underlaget skulle dokumentera och diskuteras med samverkansaktörerna.

3. Metoder för uppföljning av ökad samverkan: Nätverksarta

Genom att rita en nätverksarta så kartläggs den samverkan mellan respektive aktörer som finns idag för att möta behoven hos nyanlända föräldrar i Mellanstan. Under satsningens gång följs samverkan upp halvårsvis genom att räkna antalet nytillkomna (eller utsuddade) streck på nätverkskartan. En narrativ berättelse skulle komplettera och förklara de olika sambanden. I enlighet med tidsplanen gjordes en första kartläggning genom enkätfrågor om nuläget till samverkansaktörer hösten 2017. Möjligheten finns för den operativa samverkansgruppen att fortsätta följa upp sin samverkan genom detta verktyg.

4. EKONOMISK RAPPORT

Kostnader	Budget 2016-2019					Utfall per år			Totalt
	Social invest fond	Studiefrämjandet	Rädda Barnen	Kungsmarks kyrkan	Totalbudget	2016	2017	2018	
Samordnare (lönekostnad)	1 668 000				1 668 000	185 333	556 001	42 111	783 445
Utvärdering (lönekostnader)	207 501				207 501	0	92 223	0	92 223
Resor (tåg, buss, milersättning, logi)	17 550				17 550	2 617	9 179	3 076	14 872
Marknadsföring, föreläsning, material o övrigt	10 000	10 000	10 000		30 000	3 751	6 621	0	10 372
Telefoni (kostnader hos Rädda Barnen, ej med i totalsumma)			9 000		9 000	1 000	3 000	250	0
Dator (kostnader hos Rädda Barnen, ej med i totalsumma)			20 000		20 000	20 000	0	0	0
Utbildning cirkelledare	54 000	60 000			114 000	0	18 000	0	18 000
Tolkkostnad	15 300				15 300	0	2 328	0	2 328
Utbildningskostnad BVH, KVH och elevhälsan	28 404				28 404	0	0	0	0
Lokal föräldrastödsprogram				60 480	60 480	0	0	0	0
Kontorslokal				170 100	170 100	0	0	0	0
Totalt	2 000 755	70 000	39 000	230 580	2 340 335	212 701	687 352	45 437	921 240

5. LÄRDOMAR

Ursprunglig tidsperiod för satsningen var september 2016 – september 2019. Projektledare inom satsningen, anställd av Rädda Barnen, avslutade sin anställning den 2018-02-11 på egen begäran. Rädda Barnen och Landstinget Blekinge undersökte tillsammans med övriga samverkansaktörer förutsättningarna för en nystart av satsningen och försökte vid ett flertal möten samla hela styrgruppen.

Styrgruppen beslutade gemensamt vid möte den 23 mars 2018 att avsluta satsningen Universellt föräldrastöd riktad till målgrupp nyanlända föräldrar. Flera bakomliggande orsaker ledde fram till valet att avsluta satsningen och ett resonemang kring de lärdomar som dragits presenteras här. Alla samverkande aktörer har ett gemensamt ansvar att sprida lärdomar.

3.1 Ledning, organisation och samverkan

Gemensam målbild är avgörande för att gå åt samma håll

Satsningen undertecknades av samverkande aktörer i maj 2016 och startade 1 september 2016. På styrgruppsmötet den 16 oktober 2017 var första gången då alla samverkansparterna var samlade och det blev påtagligt att satsningen inte var "grundad" i respektive organisation. Denna insikt drygt ett år efter satsningens start var en av de bidragande orsakerna till att det inte blev möjligt att göra ett omtag och fortsätta utveckla aktiviteterna.

Då så pass lång tid förflutit fanns ett stort behov av nystart, omtag och att sätta in alla samverkande aktörer grundligt i syfte, mål och förväntningar inom satsningen. Vissa av aktiviteterna som genomförts fungerade bra, andra mindre bra och en justerad aktivitetsplan var aktuell vid diskussionerna som handlade om att avsluta eller fortsätta satsningen under de inledande månaderna 2018.

Den gemensamma målbilden som fanns vid ansökningstillfället fanns inte lika självklart i den nuvarande konstellationen i styrgruppen. Var föräldrastöd det mest akuta behovet att samverka kring? Det fanns en förstudie och underlag som tydde på det vid start men vid varje möte så spretade såväl behovsbild som målbild. Upplevelsen av spretigt fokus från flera av aktörerna kan bero på ambitionen att greppa en komplex helhet.

Komplexa samhällsutmaningar ställer höga krav på en sektorsövergripande samverkan där alla aktörer måste vara beredda att ge upp lite av sitt eget handlingsutrymme för att nå en större helhet. Målgruppen var inte involverad i tillkomsten av satsningen och inte heller i dess styrning. Avsaknaden av ett perspektiv från de som verkligen berörs blev påtaglig och behöver ges större utrymme redan från start i framtida satsningar.

Tydliga roller och god förankring ger ökad effektivitet

Avsaknaden av en tydlig projektorganisation bidrog till svårigheter med vissa delar av måluppfyllelsen. Rollerna som projektägare, styrgrupp, projektledare/samordnare respektive projektgrupp inom satsningen hade behövt förtydligas från start.

En styrgrupp för samverkan har funnits under hela projekttiden och styrgruppen har träffats regelbundet. Dock har det varit varierande möjligheter att satsa på styrgruppsmedverkan från de samverkande aktörerna och först efter ett år fanns samtliga samverkande aktörer på plats vid ett styrgruppsmöte. Samordnaren upplevde stora svårigheter i hur satsningen förankrats hos samverkande aktörer. Kännedom om innehållet i satsningen lyckades inte kommuniceras fullt ut i de samverkande organisationerna.

Från den tidpunkt då alla samverkande aktörer fanns med i satsningen så hölls styrgruppsmöten hölls i oktober 2017, december 2017, februari 2018, mars 2018.

Kan det ha funnits en konkurrens om styrgruppsrepresentanternas tid och engagemang från olika samverkanskonstellationer som inte satsningen hade kännedom om från start?

Det finns för och nackdelar med att en idéburen aktör, i detta fall Rädda Barnen, samordnar samverkan mellan flera aktörer från offentlig, privat och idéburen sektor. En idéburen aktör kan nyttja styrkan i att vara någon utomstående som inte är färgad av andra relationer mellan exempelvis kommun och landsting. En idéburen aktör har också andra möjligheter att få med sig de boende i området och deras perspektiv. Men det kan finnas en ovana från de offentliga aktörerna att förhålla sig till att ledningen inte är en myndighet som ibland gör det svårt att nyttja fördelarna.

Avsaknad av arbetsgrupp

Avsaknaden av en arbetsgrupp / projektgrupp eller grupp för operativ samverkan mellan aktörerna har varit en bidragande orsak till svårigheter inom satsningen. I samband med beslutet om att avsluta satsningen togs också ett beslut om samverkan på operativ nivå mellan flera av de aktörer som deltagit inom satsningen för gemensamt verka på mötesplatserna och bedriva hälsofrämjande arbete för föräldrar.

En arbetande projektsamordnare finansierad av satsningen fanns hos Rädda Barnen för att leda satsningen mot de tre delmålen. Ingen arbetstid fanns finansierad inom satsningen hos övriga samverkande aktörer vilket troligen har försvårat samverkan på operativ nivå. Att Rädda Barnen i detta fall hade en ensam medarbetare som geografiskt hade ett avstånd till övriga kollegor och organisatoriskt sammanhang gjorde uppdraget extra sårbart. En lärdom är att projektsamordnartjänsten i kommande satsningar delas mellan samverkansparter för att engagemanget och arbetet ska bli tydligare. Det skulle i denna satsnings fall inneburit att varje samverkanspart får ett antal timmar per vecka att arbeta med förbyggande föräldrastöd.

3.2 Genomförande

De viktigaste erfarenheterna från satsningens genomförande, arbetssätt och metoder.

För och nackdelar med språk homogena grupper

Omsättningen av cirkelledare skulle tydligare förutsetts och byggts in i satsningens planering. Det är en styrka att ha ledare från de egna språkgrupperna, rekryterade via etniska föreningar, men dessa ledare bör med fördel kompletteras med någon anställd hos de offentliga aktörerna för mer långsiktighet och kontinuitet. Exempelvis kan personal från Öppna förskolan, BVC och socialtjänstens familjestöd leda grupper i par med representant från de aktuella språkgrupperna.

Att fyra av de sju cirkelledare som utbildats relativt snabbt föll ifrån satsningen kan dock inte ses som ett misslyckande utan ett resultat i sig att dessa personer har fått med sig ytterligare kompetens som tagit dem vidare till anställning eller andra vägar i livet.

Samverkansaktörerna har också sett för- och nackdelar med språkhomogena grupper för föräldrastöd. Språkhomogena grupper kan upplevas tryggare och därmed öppna för viktiga samtal och öka chanserna att nå effekt hos föräldrar. Språkhomogena grupper kan också samtidigt förstärka särart inom den egna gruppen och försvåra mötet med svenska samhället. Viktigt att ha ett integrationsperspektiv oavsett vilken väg man väljer.

Behovet av ett gemensamt förhållningssätt av föräldrastöd kvarstår och satsning på gemensam utbildning i förhållningssätt för samverkande aktörer är något att ta med sig framöver.

Färre öppna träffar, mer uppsökande och att finnas där målgruppen finns

Svårigheten att nå ut med relevanta insatser och öppna träffar delar de flesta aktörer i satsningen. Lärdomar som dragits är att i större utsträckning finnas på de platser och tillfällen där föräldrar ändå befinner sig (se delmål 2 mötesplatser). Samverkansparterna måste vara tillgängliga de tider föräldrar finns på plats, inte tvärt om. Att bedriva ett aktivt uppsökande arbete genom personer med stort förtroende hos målgruppen är alltid ett viktigt komplement för att lyckas med de insatser som erbjuds. Arrangemang utifrån intresse hos de boende och föräldrar i Mellanstaden bör vara utgångspunkten för att nå fram med hälsofrämjande insatser.

Att använda befintliga mötesplatser på nya sätt

Behovet av mötesplatser för föräldrar och barn i olika åldrar utifrån olika intressen är stort. Flera liknande satsningar i socioekonomiskt utsatta områden i Sverige har visat på behovet av att öppna de offentliga lokalerna och mötesplatserna på nya tider och att gemensamt ta ansvar för trygghet och underhåll. Det finns framgångsrika exempel på när det varit en god socioekonomisk investering att exempelvis anställa en vaktmästare även efter ordinarie öppettider för en skola, förskola etc för de besparingar som görs i form av minskad skadegörelse.

6. AVSLUTNINGSVIS

Flera viktiga resultat har nåtts genom satsningen under 2016 och 2017. Lärdomar har dragits av de svårigheter som satsningen stötte på i samverkan mellan aktörer, utveckling av mötesplatser och genomförande av föräldrastödande insatser. Sammanfattningsvis saknades rätt förutsättningar att ge satsningen en nystart under 2018 men de beslut som fattats av styrgruppen säkerställer att samverkan och arbetet för nyanlända föräldrar i Mellanstaden fortsätter.